

חולין מד

עניין: איזהו ת"ח, שונא מתנות יחיה

מהר"ל ח"א

איזה שונא מתנות יחיה (גם מ"ד ע"ב). יאמר רב וכו'. פ"י כאשר יש לו חסדא איזהו שונא מתנות מדה זאת שרואה טריפה יחיה זה הרואה טרפה לעיניו. ואינו חס על שלו. בודאי

אדם זה שונא דבר שאינו שלו ג"כ. שהרי אינו מצדד שום זכות להכשיר הטריפה. ופ"י הרואה טריפה כלומר שרואה להטריף, ואינו מצדד להתיר רק רואה להטריף, ואדם כזה בודאי ג"כ שונא מתנה מאחרים ומסתפק משלו.

כל מי שקורא ושונה (שם). דרש מר זוטרא משמיה וכו'. פ"י אלו דברים דרב חסדא כל מי שקורא שקורא ושונה הכל הוא ושונה רואה טרפה לעצמו שלימות עצמו. כי קורא ושמש ת"ח עליו הכתוב אומר ושונה עד שהוא בעל יגיע כפיך כי תאכל אשריך תורה. וזה הוא שלימות עצמו. ורואה טריפות לעצמו. שדבר זה מורה על מדת ההסתפקות כמו שהתבאר לפני זה. כי מי

שרואה טריפה לעצמו ואינו חס על ממונו, דבר זה מדת ההסתפקות שאינו חסר כלל ודי לו בשלום, ואם היה איש חסר היה מצדד להתיר. ועל זה אמר הכתוב אשריך וטוב לך. כי ראוי שיהיה אשריך וטוב לו כאשר אינו חסר. כי מי שהוא חסר אינו טוב לו אבל זה שלם. ולא אמר שעושה מצוה. כי זה שקרא היא אדם שלם כאשר בעל תורה (כ"י) יש לו מקרא ויש לו משנה ויש לו תלמוד שהרי שמש ת"ח להקשות ולפרק המשניות וזהו תלמוד. וכל אלו דברים על ידם נעשה בריה שלימה מצד השכלי. ואחר שאמר שהוא שלם מצד השכל אמר שרואה טריפה לעצמו. כלומר שהוא מסולק מחסרון ששייך לנפש. והרי הוא שלם בשכל ובנפש. כי כל אשר נזכר לפני זה שהוא שלם מצד חלק השכלי, ואפשר שהוא שלם מצד חלק השכל והוא חסר מצד חלק הנפש. וכאשר הוא מסתפק בעצמו ואינו חסר, א"כ אינו חסר מצד הנפש והרי שלם בחלק [הנפש] ובחלק השכלי. ועל זה נאמר אשריך וטוב לך, כי אשריך וטוב לך ר"ל שאינו חסר כלל, ובאלו דברים שאמר אינו חסר כלל.

ור"ב זביד מוסיף שנוחל עולם הזה ועולם הבא. וזה כי האדם שיש [לו] ההסתפקות אינו חסר והוא שלם, ומי שהוא שלם ואינו חסר ראוי שיהיה נמצא בעולם הזה ובעולם [הבא]. שהרי בכל יום נאמר וירא אותו כי טוב, ומורה לך על שהדבר שהוא שהוא טוב ראוי שיהיה נמצא. וזה שכתוב אצלו אשריך וטוב לך ראוי לו המציאות בעולם הזה בשביל זה. ומכ"ש שראוי לעולם הבא שהוא כולו טוב, ולכך אמר שנוחל עולם הזה ועולם הבא *.

מהר"ל נתיב התורה פ"ד

דמתייקרי בי עד כאן. ביאור זה כי תלמיד חכם יש לו השכל אשר הוא פשוט לגמרי והפשוט אינו מקבל כלל רק עומד בעצמו, כי כל מקבל מאחר הוא כמו מורכב כאשר הוא מקבל והרואה טרפה לעצמו ואוסרה אינו מקבל אפילו מן דבר שהוא שלו שאינו מצדד להתיר הטרפה שהיא שלו, ולכך תלמיד חכם כזה הוא פשוט לגמרי כיון שאין שייך בו קבלה, וזה שנקרא תלמיד חכם כאשר יש לו מדת השכל שאינו מקבל כלל שהגשמי החמרי מקבל והשכלי אינו מקבל שהוא פשוט, ולכך כל אשר רואה טרפה לעצמו ואינו מצדד להתיר אותה עד שבשביל זה אינו נחשב מקבל, וזהו גדר ת"ח שהוא שכלי ואין השכל מקבל רק הגשמי החמרי. ורב חסדא אומר איזה שונא מתנות יחיה כי מי ששונא את המתנות ראוי שיהי בשביל זה ח"י, כי המקבל דבר מזולתו אין ראוי לו החיים כי החי עומד בעצמו, ולפיכך אמרו כי העני נחשב כמת וזה מפני שאין לו החיים בעצמו כאשר הוא צריך לזולתו ואין לו בעצמו החיים, אבל מי שהוא שונא מתנות שהוא רוצה שיהיה עומד בעצמו מבלי שיקבל מאחר ודבר זה הוא החיים, ולכן יקרא המעין שהוא נובע בעצמו ולא קבל המים נקרא ריעין חיים, כי חיותו בעצמו ואינו מקבל המים, ולפיכך אמר איזה שונא מתנות יחיה זה הרואה טריפה לעצמו שאינו חס על שלו כלל, וכל זה מפני שמסתפק בעצמו ואינו חפץ מה שאינו שלו לגמרי שהרי רואה טריפה ואוסרה ואינו חס על ממונו שלו ובוזה נחשב שאינו מקבל כלל שאפילו בדבר שהוא שייך לו אינו רוצה

וגם בנתיב ההסתפקות נתבאר. ואשרי חלקו אשר זוכה אל המדרגה המעלה הזאת, אבל בעונותינו לא רבים אשר הם בגדר ת"ח, אשר לתלמיד חכם על כל ראוי לו מדת הפשיטות בפרט, ומדת הפשיטות שאינו מקבל כלל כמו שהוא ידוע כי כל מקבל הוא חמרי גשמי שהשכל הוא פשוט אינו מקבל, ועתה בזמן הזה נהפך הדבר בעו"ה שחושבים כי גדר של תלמיד חכם שיקבל. ובודאי דבר זה נמשך אל למודנו, שאלו היה הלמוד של דור זה כאשר הוא ראוי אל תלמיד חכם, היתה הנהגתנו במעשים מתיחסים לפי השכל גם כן ודי בזה משום הכבוד:

בן יהוידע

דף מ"ד ע"ב. ח"ר חסדא איזהו תלמיד חכם זה הרואה טריפה לעצמו. קשה מה שאלה זו כל מי שיש לו חכמה צהורה זה נקרא ת"ח. וג"ל בס"ד כי בעל הורה נקרא חכם על שם החיים שלוקח מן החורה דכתיב בה כי מולאי מלא חיים, ולז"א רז"ל גדולה תורה שנותנת חיים לעושה, לכן נקרא. חכם דלות כ' יהיה ממנה שני יודין, וזו אותיות חכם הם אותיות חיים, אמנם על חו"א חכם שיש לו לפי טעם זה בעבור החיים קשה, והלא כתיב בנחל מתנות יחיה, ורוב החכמים לוקחים הספקה מן העשירים ועוין מן המתנות והלוקה מתנות אין לו חיים, ואך כולם נקראים בשם חכם, אמנם יטוב דבר זה הוא דאם הוא לוקח המתנות מלד הכרח כדי שיהיה לו יטוב הדעת ללמוד תורה ובלבו שונא המתנות, הנה זה אע"פ שלוקח מתנות יחיה דהא בנחל אוחה, ומה שלוקח הוא מלד הכרח ואם לא היו נותנים לו הספקה ג"כ היה עוסק בתורה, אבל אם הוא אוחה המתנות ולומד תורה כדי שיטנו לו מתנות על זה אמרו אין לו חיים, כיון דאינו שונא מתנות. אמנם דבר זה לפון בלב ואך יבצר, אבל אם רואה טריפה לעצמו דהיינו שהיה יכול לעשות טעמים של היתר ע"פ חכמתו להתיר הבהמה ועב"ג עשה טעמים לאיטור והכריף אותה, נמלא זה אין לו חימוד ממין על כן מסתמא אינו לומד בשביל ממון ומה שלוקח ממון הוא מלד הכרח, ולכן זה חיו יחיה ושפיר נקרא חכם על שם החיים כנ"ל דמספר חכם הוא מספר חיים. ח"ש אוחה ת"ח דהיינו שנקרא חכם על שם החיים, אע"ג דחזינן שהוא לוקח מתנות וכתיב שונא מתנות יח' ומהיכא מוכח דזה לוקח המתנות מלד הכרח והוא שינא אותם לז"א זה הרואה טריפה לעצמו דמוכח דאין לו חימוד ממון, דאם יש לו היה יכול להתיר הבהמה ע"פ טעמים של היתר, וכיון דאין לו חימוד ממון נמלא מה שלוקח מתנות הוא מחמת הכרח וליכא למימר שהוא לומד תורה בשביל המתנות, א"כ זה חיו יחיה אע"פ שלוקח מתנות, ושפיר נקרא ת"ח על שם החיים:

בזה מוכן נמי דברי ר"ח במ"א אוחה שונא מתנות יחיה זה הרואה טריפה לעצמו, דגם על זה המאמר קשה מה שאלה זו כל שאינו מקבל ה"ז בנחל מתנות, וגם זה מוכן ע"פ האמור דיש מקבל מתנות והוא שונא אותם ומה שמקבל הוא מלד הכרח, וכמה יודוע הדבר הזה, לז"א אם רואה טריפה לעצמו אע"פ שהיה יכול למנוח לה טעמים להתירה דמזה מוכח דאין לו חימוד ממון ולא ממילא מוכח מה שמקבל המתנות אינו אוחה אותם אלא בנחל אוחה ומקבל מלד הכרח: